

บทที่ 6

วิธีพิจารณาความของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ

6.1 ความทั่วไป

คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบันจะได้แก่ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพสถาปัตยกรรม คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพการก่อสร้าง คณะกรรมการแพทยสภา คณะกรรมการสภาการพยาบาล คณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลป์ คณะกรรมการสหภาพนาย และคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี การจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาควบคุมวิชาชีพดังกล่าวเมื่อพิจารณาจากเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่ามีเหตุผลเนื่องมาจาก เพื่อเป็นการควบคุมและส่งเสริมการประกอบวิชาชีพบางวิชาชีพที่ต้องมีความรู้ความชำนาญพิเศษและมีส่วนกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ให้อยู่ในมรรยาหรือกฎเกณฑ์แห่งวิชาชีพ จึงได้มีการออกกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพแต่ละอาชีพที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนและสังคม มีองค์การควบคุมวิชาชีพของตนเอง โดยให้มีการควบคุมกันเองหรืออาจจะมีบุคคลจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีบทบาทร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวในการทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพให้เป็นไปโดยอิสระเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสามารถปกป้องคุ้มครองส่วนได้เสียของประชาชนซึ่งใช้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ เหล่านี้ โดยทั่วไปแล้วจะมีอำนาจหน้าที่อยู่สามประการหลัก คือ

ประการแรก อำนาจในการวางกฎข้อบังคับทั่วไปในการดำเนิน

งานขององค์กรวิชาชีพ

- ประการที่สอง อำนาจในการควบคุมการออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ที่
ประสงค์จะประกอบวิชาชีพนั้น ๆ
- ประการที่สาม อำนาจในการลงโทษทางจรรยาบรรณ หรือมรรยาท
แห่งวิชาชีพ เมื่อสมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพได้กระทำผิด
จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามที่กฎหมายควบคุมวิชาชีพได้
กำหนดไว้

อำนาจหน้าที่สามประการดังกล่าวของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ อาจ
กล่าวได้ว่า คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพมีอำนาจหน้าที่ทั้งในด้านนิติบัญญัติ บริหาร
และตุลาการ และโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ประการที่สามถือได้ว่าเป็นการใช้อำนาจ
แบบกึ่งตุลาการ การให้อำนาจทั้งสามประการดังกล่าวถือได้ว่า องค์กรคณะกรรมการ
การควบคุมวิชาชีพสามารถใช้อำนาจมหาชน อันเป็นการกระทำที่มีอำนาจบังคับ
ตามกฎหมายต่อสมาชิก โดยการแสดงเจตนาเพียงฝ่ายเดียวว่าจะออกใบอนุญาตให้
หรือจะพักใช้หรือเพิกถอนการใช้ใบอนุญาตของบรรดาสมาชิกหรือไม่ การใช้อำนาจ
มหาชนดังกล่าวย่อมจะต้องมีผลกระทบต่อสิทธิในการประกอบวิชาชีพของสมาชิกทั้งยัง
ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้บริการในวิชาชีพอีกด้วย การใช้อำนาจเช่นนี้แม้จะ
ให้องค์กรคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพนั้นมียอำนาจในทางมหาชนก็ตาม แต่การใช้
อำนาจก็มีได้เป็นไปโดยอิสระภายใต้ดุลยพินิจอิสระของคณะกรรมการแต่จะมีกระบวนการ
หรือวิธีพิจารณาความ (procedure) เป็นตัวควบคุมการใช้อำนาจเพื่อให้การ
ใช้อำนาจเป็นไปโดยเหมาะสมภายใต้วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

โดยเฉพาะในเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาจริยธรรม หรือ มรรยาทแห่งวิชาชีพ เมื่อมีผู้กล่าวหาหรือกล่าวโทษว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่ควบคุมได้กระทำผิดเกี่ยวกับจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพตน ในการพิจารณาคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ เหล่านี้โดยมากจะมีข้อบังคับเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความเพื่อดำเนินคดีมรรยาทเป็นของตนเองกำหนดไว้โดยเฉพาะ เช่น การพิจารณามรรยาทแห่งวิชาชีพวิศวกรรมก็จะเป็นไปตามข้อบังคับ ก.ว. ว่าด้วยการไต่สวนผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2508 การพิจารณามรรยาทแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมก็จะเป็นไปตามข้อบังคับ ก.ส. ว่าด้วยการไต่สวนการสั่งพัก หรือเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2532 การพิจารณาจริยธรรมแห่งวิชาชีพพยาบาลและผดุงครรภ์ ก็จะเป็นไปตามข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนในกรณีกล่าวหาหรือกล่าวโทษว่ามีผู้ประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 และคดีมรรยาทนายความก็จะเป็นไปตามข้อบังคับสภานายความ ว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาทนายความ พ.ศ. 2530 อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพของบางคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพก็จะมีได้มีการออกเป็นข้อบังคับเกี่ยวกับวิธีพิจารณาเพื่อใช้ในการไต่สวนพิจารณาเป็นของตนเองโดยเฉพาะ อันได้แก่ คณะกรรมการแพทยสภา คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี คณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลป์ และคณะกรรมการควบคุมการประกอบอาชีพการก่อสร้าง

คณะกรรมการที่มีวิธีพิจารณากำหนดโดยละเอียดเป็นข้อบังคับขึ้นโดย

เฉพาะดังกล่าวก็จะอาศัยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาตามที่กฎหมายควบคุมวิชาชีพนั้น ๆ กำหนดไว้ซึ่งก็เป็นเพียงหลักเกณฑ์เบื้องต้นอย่างกว้าง ๆ ในส่วนของรายละเอียดของวิธีพิจารณาคณะกรรมการที่พิจารณาก็จะใช้ดุลยพินิจดำเนินการพิจารณาเอง จึงทำให้ในการพิจารณาของแต่ละคณะกรรมการไม่มีแนวทางปฏิบัติที่แน่นอน สำหรับบางคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพที่มีการกำหนดวิธีพิจารณาขึ้นเพื่อใช้บังคับกับการพิจารณาของคณะกรรมการเป็นของตนเองก็就会有ความแตกต่างกันในรายละเอียดกล่าวคือแม้จะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมวิชาชีพที่มีอำนาจในการวินิจฉัยเรื่องราวเกี่ยวกับจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพทำนองเดียวกัน แต่ก็ยังมีหลักเกณฑ์การพิจารณาในรายละเอียดที่แตกต่างในหลายประการและมีข้อบกพร่องที่แตกต่างกันไป ซึ่งในการศึกษาถึงวิธีพิจารณาความของแต่ละคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ ผู้เขียนจะได้ศึกษาและวิเคราะห์จากกฎหมายทั้งในส่วนที่เป็นพระราชบัญญัติควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ และในส่วนที่เป็นกฎข้อบังคับ ว่าด้วยการไต่สวนพิจารณาทางจริยธรรมหรือมรรยาทของแต่ละวิชาชีพ ซึ่งวิธีพิจารณาความของแต่ละคณะกรรมการก็จะมีลักษณะการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันดังที่จะได้ศึกษาเป็นลำดับในหัวข้อต่อไป

6.2 ขั้นตอนการเริ่มคดี

6.2.1 ผู้มีสิทธิกล่าวหา

ผู้ที่มีสิทธิกล่าวหาหรือเป็นผู้เสียหายที่จะมีอำนาจกล่าวหาว่าผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมได้กระทำความผิดเพื่อให้มีการดำเนินการพิจารณาคดีจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพ โดยเฉพาะวิชาชีพเวชกรรม วิชาชีพพยาบาลและผดุงครรภ์ วิชาชีพนายความ กฎหมายได้บัญญัติถึงเรื่องการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นผู้เสียหายไว้

โดยชัดแจ้ง¹ โดยให้บุคคลที่มีสิทธิกล่าวหาผู้กระทำผิดจริยธรรมหรือมรรยาท ได้แก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเพราะการประพฤติผิดจริยธรรมหรือมรรยาทได้แก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเพราะการประพฤติผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพ และสำหรับวิชาชีพทนายความยังมีบุคคลอื่นอีกที่เกี่ยวข้องกับงานทนายความก็อาจเป็นผู้มีสิทธิกล่าวหาได้ทำนองเดียวกันซึ่งได้แก่ ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือทนายความที่พบเห็นการประพฤติผิดมรรยาทของทนายความ นอกจากกฎหมายจะกำหนดว่าบุคคลผู้เสียหายมีสิทธิกล่าวหาเพื่อให้มีการดำเนินการทางจริยธรรมหรือมรรยาทแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้องค์กรคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพเองมีอำนาจในการกล่าวโทษผู้ประกอบวิชาชีพว่า ประพฤติผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพและดำเนินการสืบสวนพิจารณาได้แม้จะไม่มีผู้ได้รับความเสียหายร้องเรียนขึ้นมาอีกด้วย

สำหรับในบางวิชาชีพ เช่น วิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม ผู้สอบบัญชี และประกอบโรคศิลป์ กฎหมายมิได้มีการกำหนดถึงตัวบุคคลที่จะเป็นผู้เสียหายไว้โดยชัดแจ้ง แต่ในทางปฏิบัติก็เป็นไปทำนองเดียวกับวิชาชีพสามประการของตน กล่าวคือผู้มีสิทธิกล่าวหาจะได้แก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพควบคุม และคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพเองเมื่อพบการประพฤติผิดมรรยาทแห่งวิชาชีพก็สามารถที่จะกล่าวโทษหรือหยิบยกเรื่องราวขึ้น เพื่อให้มีการ

¹ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 32

พระราชบัญญัติวิชาชีพพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 มาตรา 33

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 64

สืบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประพาศติผิดมรรยาทได้เช่นกัน

6.2.2 คำกล่าวหาหรือกล่าวโทษ

การร้องเรียนต่อคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพเพื่อให้มีการดำเนินการทางจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพกฎหมายควบคุมวิชาชีพเวชกรรม พยาบาลและการผดุงครรภ์ และทนายความ เพียงแต่ระบุไว้ว่าให้ทำเรื่องยื่นต่อคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพนั้น ๆ โดยให้ทำคำกล่าวหาเป็นหนังสือระบุถึงข้อเท็จจริงและเรื่องราวที่ผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมกระทำผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพอย่างไร คำกล่าวหาในทางปฏิบัติก็มักจะระบุถึงเรื่องราวความเป็นมาอย่างง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากเหมือนคำฟ้องที่เสนอต่อศาล²

ในเรื่องการเสนอคำกล่าวหาบางคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ เช่น วิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม ผู้สอบบัญชี และอาชีพการประกอบโรคศิลปะ กฎหมายมิได้บัญญัติไว้ว่าจะต้องมีการเสนอหรือทำเรื่องการกล่าวหาอย่างไร แต่ในทางปฏิบัติก็เป็นไปอย่างเรียบง่ายทำนองเดียวกับสามวิชาชีพข้างต้น

การทำคำกล่าวหาเพื่อให้คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพดำเนินการทางจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพเป็นสิทธิของผู้เสียหายที่ได้รับ ความเสียหายเพราะผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมประพาศติผิดในอาชีพของตน นอกจากนี้คณะกรรมการควบคุมวิชา

² พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 32

พระราชบัญญัติวิชาชีพพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 มาตรา 33

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 64

ชีพเองยังมีสิทธิในการทำคำกล่าวโทษเพื่อให้มีการสืบสวนและดำเนินการกับผู้ประพฤติผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพได้อีกด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติหากไม่มีการทำคำกล่าวหาของผู้เสียหายเป็นหนังสือขึ้นมาแต่ปรากฏข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ หนังสือมวลชนอื่น ๆ เช่น มีข่าวว่าอาคารถล่มโดยความบกพร่องของวิศวกรผู้ออกแบบหรือควบคุมงาน หรือแพทย์รักษาคณไช้แบบผิดจริยธรรม หรือพยาบาลละทิ้งหน้าที่เป็นเหตุให้คนไช้เสียชีวิต คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพที่รับผิดชอบก็จะทำการสืบสวนข้อเท็จจริงหากพบว่ามีมูลความจริงอันเป็นการประพฤติผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพ คณะกรรมการก็จะกล่าวโทษผู้ประกอบวิชาชีพเองแล้วทำการไต่สวนพิจารณาตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายวิธีพิจารณาความที่กำหนดไว้

6.2.3 อายุความในการเสนอเรื่อง

อายุความในการเสนอเรื่องหรือกล่าวหา กล่าวโทษ เพื่อดำเนินการทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพ กฎหมายปัจจุบันทำให้แนวทางในการเสนอเรื่องแตกต่างกันกล่าวคือบางวิชาชีพ เช่น วิชาชีพเวชกรรมพยาบาลและการผดุงครรภ์ ทนายความ จะมีการกำหนดอายุความเอาไว้โดยให้ถืออายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้กล่าวโทษรู้เรื่องการประพฤติผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพดังกล่าว และเมื่อรู้ตัวผู้กระทำผิด แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่มีการประพฤติผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพนั้น ๆ³ แต่ในบางวิชาชีพ เช่น วิชาชีพ

³ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 32

พระราชบัญญัติวิชาชีพพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 มาตรา 33

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 64

วิศวกร สถาปนิก ผู้ตรวจสอบบัญชี วิชาชีพประกอบโรคศิลปะ กฎหมายกลับมิได้บัญญัติ กำหนดเรื่องอายุความในการกล่าวหาหรือกล่าวโทษเอาไว้ จึงเป็นผลให้ในทางปฏิบัติผู้ที่มีสิทธิเสนอเรื่องราวสามารถยกเรื่องขึ้นกล่าวหาหรือกล่าวโทษได้ตลอดเวลา

6.2.4 สิทธิในการมีทนายความ

ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นชั้น การพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวน คณะกรรมการจริยธรรมหรือคณะกรรมการมรรยาท ตลอดจนชั้นพิจารณาของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาด จะไม่อนุญาตให้มีทนายความหรือผู้คอยให้คำแนะนำอยู่ร่วมด้วยในการพิจารณาโดยกฎหมายจะบัญญัติห้ามไว้ว่าในการสอบสวนห้ามมิให้บุคคลอื่นเข้าร่วมทำการสอบสวน⁴ การตัดสิทธิการมีทนายความอยู่ร่วมด้วยในการพิจารณาของคณะกรรมการดังกล่าว หากเป็น

⁴ ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนในกรณีกล่าวหาหรือกล่าวโทษว่ามีผู้ประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 ข้อ 26

ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. 2530 ข้อ 11

ข้อบังคับ ก.ส. ว่าด้วยการไต่สวน การสั่งพัก เพิกถอนใบอนุญาตวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2532 ข้อ 16

ข้อบังคับ ก.ว. ว่าด้วยการไต่สวนผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2508 ข้อ 17

การพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนมรรยาทของทนายความแม้จะได้มีการบัญญัติห้ามมิให้มีการแต่งตั้งทนายความเข้าแก้ต่างคดีก็ตาม แต่กฎหมายก็ยังอนุญาตให้ทนายความผู้ถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดมรรยาททนายความใช้ความเป็นทนายของตนให้เป็นประโยชน์กับคดีของตนเอง กล่าวคือ อาจใช้สิทธิซักถามพยานเพิ่มเติมจากคณะกรรมการสอบสวนได้เมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการสอบสวน จึงทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ใช้สิทธิในการค้นหาความจริงในการสอบสวนได้โดยอาศัยความรู้ในวิชาชีพทนายความของตน จึงเปรียบเสมือนหนึ่งว่าในการพิจารณาสอบสวนเพื่อดำเนินคดีมรรยาทในวิชาชีพทนายความนี้ มีสิทธิทำนองมีทนายความอยู่ร่วมด้วยในการพิจารณา ในขณะที่การสอบสวนของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพอื่น ๆ นอกจากกฎหมายจะห้ามมิให้ทนายความอยู่ร่วมด้วยในการพิจารณาแล้วยังได้ตัดสิทธิมิให้ผู้ถูกกล่าวหาที่อยู่ร่วมด้วยในการสอบสวนและไม่มีสิทธิซักถามพยานใด ๆ เพิ่มเติม จึงทำให้ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดจริยธรรม หรือ มรรยาทแห่งวิชาชีพไม่อาจใช้สิทธิในการค้นหาความจริงในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

6.2.5 การแจ้งถึงสิทธิและเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ

ในการพิจารณาสอบสวนเพื่อดำเนินการทางจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชา

ชีพของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ นั้น กฎหมาย^๕ได้บังคับไว้ว่าเมื่อคณะกรรมการได้ตั้งข้อกล่าวหา หรือ ข้อกล่าวโทษในการดำเนินการทางจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพแล้วจะต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวโทษทราบเรื่องราวที่ถูกกล่าวหาด้วยทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับการกระทำผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพที่ตนถูกกล่าวหาจะได้เตรียมข้อเท็จจริงต่างๆ แก่ข้อกล่าวหาและนำพยานหลักฐานเข้าต่อสู้กับข้อกล่าวหาได้อย่างถูกต้องตามสิทธิของตน การแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบดังกล่าว กฎหมายกำหนดระยะเวลาให้ผู้ถูกกล่าวหาทำคำแก้ข้อกล่าวหาเอาไว้ไม่เท่ากัน กล่าวคือ ในการสอบสวนของคณะ

^๕ ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน พ.ศ. 2530 ข้อ 18
พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 38
พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 มาตรา 19
พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479 มาตรา 19
ข้อบังคับ ก.ว. ว่าด้วยการไต่สวนผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2508 ข้อ 11
ข้อบังคับ ก.ส. ว่าด้วยการไต่สวนผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2532 ข้อ 11
ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาทนายความ พ.ศ. 2530 ข้อ 10

กรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความกำหนดให้ทนายความที่ถูกกล่าวหา มีสิทธิทำคำ
 แก้ไขข้อกล่าวหาเป็นหนังสือภายใน 8 วันนับแต่รับสำเนาข้อกล่าวหาหรือแจ้งข้อกล่าวหา
 แต่สำหรับการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนวิชาชีพเวชกรรม และวิชาชีพการ
 พยาบาลและผดุงครรภ์ กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือถูกกล่าวโทษทำคำชี้แจงภายใน
 กำหนดนานกว่าของทนายความโดยสามารถยื่นได้ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง
 ข้อกล่าวหาสำหรับวิชาชีพอื่น ๆ แม้กฎหมายจะได้บังคับไว้ให้ต้องแจ้งข้อกล่าวหาตลอด
 จนเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถูกกล่าวหา ก็ตามแต่กฎหมายกลับมิได้มีการกำหนดเวลา ที่ผู้ถูก
 กล่าวหาต้องยื่นคำให้การแก้ข้อกล่าวหาเอาไว้ แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการที่แจ้งข้อ
 กล่าวหาจะระบุวันที่หรือระยะเวลาเอาไว้ว่าให้ยื่นภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด
 ซึ่งอาจจะเป็น 10 วันหรือ 15 วัน แล้วแต่ดุลยพินิจของคณะกรรมการเป็นเรื่อง ๆ ไป

การแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเรื่องราวที่ถูกกล่าวหาของคณะ
 กรรมการควบคุมวิชาชีพนี้ไม่รวมถึงการแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา
 เท่าที่มีให้ทราบก่อนให้ผู้ถูกกล่าวหานำสืบแก้ข้อกล่าวหาอย่างเช่นการพิจารณาของ
 คณะกรรมการข้าราชการจะมีการแจ้งสรุปพยานหลักฐานก็เฉพาะในการพิจารณา
 ของคณะกรรมการสอบสวนตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการ
 ผดุงครรภ์เท่านั้น^๕ การไม่กำหนดให้มีการแจ้งสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหา
 ว่ากระทำผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพทราบดังกล่าวอาจทำให้ผู้ถูกกล่าวหา
 ไม่ได้รับทราบพยานต่าง ๆ ที่เป็นปฏิปักษ์กับตน และไม่อาจใช้สิทธิต่อสู้คดีได้อย่าง
 เต็มที่

^๕ ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ 20

6.3 การพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ

ในการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ ในแต่ละคณะกรรมการจะมีขั้นตอนในการพิจารณาที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ การพิจารณาจะเริ่มเมื่อมีผู้กล่าวหาหรือกล่าวโทษว่าผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมได้กระทำผิดจริยธรรม หรือมรรยาทแห่งวิชาชีพต่อคณะกรรมการ จากนั้น ก็จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วสรุปความเห็นและข้อเสนอแนะส่งต่อไปให้คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพชี้ขาด แต่อย่างไรก็ตามในส่วนรายละเอียดของขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพก็จะมี ความแตกต่างกันอยู่ กล่าวคือ ในขั้นตอนเริ่มพิจารณาในการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพเวชกรรมและคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ก่อนที่คณะกรรมการสอบสวนจะเริ่มทำการสอบสวนจะมีคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งเรียกว่า " คณะอนุกรรมการจริยธรรม " ทำการสืบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงว่า กรณีตามข้อกล่าวหา หรือ กล่าวโทษนั้นมีมูลที่จะเป็นผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหรือไม่ซึ่งก็เป็นทำนองเดียวกับขั้นตอนการสืบสวนข้อเท็จจริงก่อนตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยข้าราชการ ขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นของคณะอนุกรรมการจริยธรรมนั้นมีขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ประกอบวิชาชีพว่าจะไม่ถูกตั้งกรรมการสอบสวนจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพโดยไม่มีมูลเหตุ แต่อย่างไรก็ตามขั้นตอนสืบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นนี้ ในการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม ผู้สอบบัญชี ไรคดีลป ทัศนศาสตร์ ความ กฎหมายกลับมิได้กำหนดให้ต้องมีการสืบสวนข้อเท็จจริงก่อนว่ามีมูลหรือไม่ก่อนตั้งคณะกรรมการสอบสวน ฉะนั้นในทางปฏิบัติการพิจารณาของแต่ละคณะกรรมการบาง

กรณีที่มีการตั้งอนุกรรมการขึ้นสืบสวน บางกรณีก็จะทำการสอบสวนโดยไม่ต้องมีการสืบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นก่อนซึ่งไม่เป็นในรูปแบบเดียวกันนี้อาจทำให้ต้องเสียเวลาในการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนหากผลสุดท้ายปรากฏจากการสอบสวนว่าไม่มีมูลกรณีที่เป็นผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพ

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐาน และได้ทำความเข้าใจว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือถูกกล่าวโทษได้กระทำผิดจริยธรรมอย่างไรหรือไม่และมีข้อเสนอแนะว่าควรจะได้รับโทษสถานใดหรือไม่แล้วคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพอันได้แก่ คณะกรรมการแพทยสภา คณะกรรมการสภาการพยาบาลและก.ว.ร.ผ.ด.จ.ร.ร.ก. คณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ คณะกรรมการสภาทนายความ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี คณะกรรมการดังกล่าวก็จะทำการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดและ โดยเฉพาะคำวินิจฉัยของคณะกรรมการแพทยสภา คณะกรรมการสภาการพยาบาลและการผดุงครรภ์และคณะกรรมการสภาทนายความ จะมีองค์กรสภานายกพิเศษคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่รับผิดชอบงานของคณะกรรมการนั้น เข้ามาร่วมรับผิดชอบในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการด้วยทั้งนี้เพื่อให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพซึ่งเป็นองค์กรอิสระได้อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหารซึ่งต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา กล่าวคือ สภานายกพิเศษมีอำนาจที่จะให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบกับการวินิจฉัยชี้ขาดของ

คณะกรรมการแพทยสภาและคณะกรรมการสภาการพยาบาลและการผดุงครรภ์⁷ แต่อำนาจของสภานายกพิเศษดังกล่าวก็หาได้เป็นอำนาจที่มีผลในทางยับยั้งอย่างแท้จริงไม่ เพราะหากว่าคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพได้ยืนยันในมติเดิมด้วยเสียงสองในสามของคณะกรรมการทั้งหมดอีกครั้งก็จะต้องมีการปฏิบัติไปตามที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด และสำหรับค่าวินิจฉัยของคณะกรรมการสภานายความก็ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของสภานายกพิเศษคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยทนายความซึ่งถูกคณะกรรมการสภานายความสั่งลงโทษก็สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อสภานายกพิเศษได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง เมื่อสภานายกพิเศษได้รับสำนวนอุทธรณ์คดีมรรยาททนายความแล้วก็จะทำการพิจารณาและสามารถมีคำสั่งยืนยัน แก้ หรือกลับคำสั่งของคณะกรรมการสภานายความได้ แต่ถ้าหากสภานายกพิเศษได้รับสำนวนอุทธรณ์คดีมรรยาททนายความแล้ว มิได้วินิจฉัยและแจ้งคำสั่งวินิจฉัยมายังสภานายความภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวนอุทธรณ์ก็ให้ถือว่าสภานายกพิเศษมีคำสั่งยืนยันตามคำสั่งคณะกรรมการสภานายความ และคำสั่งของสภานายกพิเศษเช่นนี้ให้ถือเป็นที่สุด

สำหรับในการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพอื่นอันได้แก่การพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ คณะกรรมการควบคุมการ

⁷ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 25

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528

ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และผู้สอบบัญชีจะไม่มีสถานายกพิเศษที่เป็นรัฐมนตรีเข้ามาควบคุมรับผิดชอบในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพแต่อย่างใด การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการดังกล่าวจึงเป็นการใช้ดุลยพินิจอิสระในการวินิจฉัยชี้ขาดและเป็นผลทำให้คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพเหล่านี้เป็นองค์กรที่อิสระและไม่อยู่ในความควบคุมของฝ่ายบริหารที่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา

การพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ จะมีวิธีพิจารณาความกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติที่จัดตั้งองค์กรวิชาชีพ และอาจมีกำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ ซึ่งบางคณะกรรมการได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติดังกล่าวมาแล้วในหัวข้อ 6.1 ซึ่งแม้ว่าจะจะเป็นองค์กรคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ควบคุมวิชาชีพอันควรจะมีแนวทางการพิจารณาเป็นรูปแบบเดียวกัน แต่ในทางปฏิบัติกลับมีความแตกต่างกันในรายละเอียดดังจะได้กล่าวเป็นลำดับในหัวข้อต่อไป

6.3.1 การพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวน

การพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินการทางจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพกับผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมนั้นก็เช่นเดียวกับการพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการทางวินัยของข้าราชการต่าง ๆ กล่าวคือจะใช้วิธีพิจารณาความแบบ "ระบบไต่สวน" ซึ่งจะให้คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการค้นหาความจริงโดยให้มีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ในการให้อำนาจดังกล่าวนี้กฎหมายจะกำหนดให้คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการสอบสวนมีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ และมีหนังสือแจ้งให้บุคคล

ใด ๆ ส่งหรือจัดการส่ง เอกสารหรือวัตถุเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนได้^๘ และ
 โดยเฉพาะคณะกรรมการสอบสวนวิชาชีพเวชกรรม วิชาชีพการพยาบาลและ
 ผดุงครรภ์ถึงกับมีการกำหนดให้คณะกรรมการและอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตาม
 ประมวลกฎหมายอาญา เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเป็นผลให้บุคคลใด ๆ ที่ถูกเรียกมาให้
 ถ้อยคำหรือถูกแจ้งให้ส่งหรือจัดส่ง เอกสารและวัตถุเพิกเฉยเสียอาจมีความผิดตาม
 ประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 368 แต่ในทางกลับกันคณะกรรมการและอนุ
 กรรมการที่มีอำนาจสอบสวนในวิชาชีพประกอบโรคศิลปะ ผู้สอบบัญชี วิศวกรรม
 และสถาปัตยกรรม กฎหมายมิได้ให้ถือว่ามิใช่ฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวล
 กฎหมายอาญาด้วย ฉะนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติกล่าวคือ เมื่อมีอำนาจ
 ตามกฎหมายในการเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำและมีหนังสือแจ้งให้บุคคลใด ๆ
 ส่งหรือจัดการส่ง เอกสารหรือวัตถุมายังคณะกรรมการสอบสวน และเมื่อคณะ
 กรรมการหรืออนุกรรมการได้ใช้อำนาจในการเรียกดังกล่าวแล้วผู้ถูกเรียกเพิกเฉย
 ไม่มาให้ถ้อยคำหรือส่ง เอกสารหรือวัตถุมาตามที่เรียกก็จะไปดำเนินการกล่าวหาว่า

^๘ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 37

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528

มาตรา 38

พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479 มาตรา 19

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 65

พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 มาตรา 19

เป็นความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 ไม่ได้ เมื่อไม่มีสภาพบังคับกับบุคคลที่ถูกเรียกก็อาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการให้ใช้วิธีพิจารณาความแบบระบบไต่สวน ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ได้แก้ปัญหาโดยกำหนดสภาพบังคับขึ้นไว้ โดยเฉพาะว่าผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกให้มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

6.3.2 สิทธิของคู่กรณีที่จะอยู่ร่วมด้วยในการพิจารณา

ในการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ ไม่ว่าจะในชั้นคณะกรรมการสอบสวนหรือในชั้นคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด ในการสอบปากคำพยานทางปฏิบัติคณะกรรมการจะเรียกพยานเข้ามาสอบปากคำคราวละหนึ่งคน และจะห้ามมิให้บุคคลอื่นนอกจากผู้กำลังถูกสอบปากคำเข้าฟังการสอบสวน เว้นแต่บุคคลที่คณะกรรมการสอบสวนอนุญาตให้อยู่ในที่สอบสวนเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน^๑ การห้ามดังกล่าวเป็นผลให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิอยู่ร่วมด้วยในการพิจารณาเหมือนการพิจารณาคดีของศาล ยกเว้นในการพิจารณาของคณะกรรมการสอบคดีมรรยาททนายความผู้ถูกกล่าวหา

^๑ ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ พ.ศ. 2530 ข้อ 26

ข้อบังคับ ก.ว. ว่าด้วยการไต่สวนผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2508 ข้อ 17

ข้อบังคับ ก.ส. ว่าด้วยการไต่สวนฯ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2532 ข้อ 11

มีสิทธิอยู่ร่วมด้วยในการพิจารณาและอาจใช้สิทธิซักถามพยานได้เมื่อได้รับอนุญาตจาก คณะกรรมการสอบสวน¹⁰

6.3.3 การพิจารณาโดยรวดเร็ว

การพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพยึดถือหลักการพิจารณาคดีโดย รวดเร็วเช่นเดียวกับการพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการทางวินัย ข้าราชการ โดยในการพิจารณาของบางคณะ เช่นคณะกรรมการสอบสวนวิชาชีพพยาบาล และผดุงครรภ์จะกำหนดระยะเวลาการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา ต้องทำภายในหกสิบวัน ส่วนการรวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาที่จะต้อง กระทำให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน¹¹ ทำนองเดียวกับระยะเวลาการสอบสวน ของคณะกรรมการสอบสวนวินัยข้าราชการ และในการสอบสวนของคณะกรรมการ ใต้สวนผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม และ วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมก็ทำนอง เดียวกันกฎหมายก็ได้บังคับให้ต้องรีบทำการใต้สวนให้เสร็จภายในหกสิบวัน¹²

¹⁰ ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. 2530 ข้อ 11

¹¹ ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการใต้สวนฯ พ.ศ. 2532 ข้อ 17

¹² ข้อบังคับ ก.ว. ว่าด้วยการใต้สวนผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2508 ข้อ 8

ข้อบังคับ ก.ส. ว่าด้วยการใต้สวนผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุม พ.ศ. 2532 ข้อ 8

สำหรับการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพอื่น เช่น คณะกรรมการสภาพนายความ คณะกรรมการแพทยสภา คณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพสอบบัญชี กลับมิได้มีกฎหมายกำหนดเรื่องระยะเวลาในการสอบสวนพิจารณาเอาไว้จึงอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาซึ่งในทางปฏิบัติก็มักจะเกิดความล่าช้าจากผู้ถูกกล่าวหาขอเลื่อนคดี พยานไม่มาในวันนัดพิจารณา ซึ่งหากมีการเลื่อนนัดพิจารณาอยู่บ่อย ๆ ก็จะทำให้การพิจารณาเป็นไปโดยล่าช้าและไม่ตรงวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการให้การพิจารณาเป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว

6.3.4 การพิจารณาโดยฟังความสองฝ่าย

การพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพมีการยอมรับหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ โดยเปิดโอกาสให้มีการฟังความสองฝ่าย กล่าวคือจะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวโทษว่ากระทำผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพได้มีโอกาสในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวโทษในการต่อสู้คดีจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพนี้เป็นไปในก็เป็นไปในทำนองเดียวกับสิทธิของผู้ถูกสอบสวนเพื่อดำเนินการทางวินัยข้าราชการ กล่าวคือยกกฎหมายจะให้สิทธิเริ่มตั้งแต่สิทธิที่จะได้รับแจ้งหรือทราบเรื่องราวที่ถูกกล่าวหาหรือกล่าวโทษ สิทธิที่จะได้รับการแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา สิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตลอดจนสิทธิในการอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานเข้า

สืบแก่ช็อกกล่าวหา¹³

ในทางปฏิบัติการให้สิทธิดังกล่าวโดยการแจ้งและอธิบายช็อกกล่าวหาให้ทราบนั้น คณะกรรมการก็จะแจ้งให้ทราบว่า เป็นเรื่องกรณีใด และเป็นความผิดแห่งจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพตามข้อใด เมื่อได้แจ้งช็อกกล่าวหาหรือกล่าวโทษแล้วก็จะถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่อย่างไร ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพ คณะกรรมการก็จะบันทึกถ้อยคำสารภาพรวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำผิดไว้และจะไม่ทำการสอบสวนต่อไปก็ได้ หรือถ้าเห็นเป็นการสมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อื่นเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหา หรือ กล่าวโทษโดยละเอียดก็สามารถที่จะทำการสอบสวนต่อไปตามสมควรแก่กรณีก็ได้ แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหามิได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพคณะกรรมการก็จะดำเนินการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับช็อกกล่าวหาและเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหายื่นคำชี้แจง ให้ถ้อยคำ และนำส่งพยานหลักฐานแก่ช็อกกล่าวหาอย่างเต็มที่ต่อไป

¹³ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 38

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528

มาตรา 39

พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 มาตรา 19

พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479 มาตรา 19

พระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2508 มาตรา 27

พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505 มาตรา 25

6.3.5 การพิจารณาโดยปราศจากอคติและความลำเอียง

หลักความยุติธรรมตามธรรมชาติในส่วนที่บังคับให้ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดต้องวินิจฉัยเรื่องราวโดยปราศจากอคติและความลำเอียงนั้น ในการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพซึ่งมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ มีบางคณะกรรมการเท่านั้นที่กฎหมายกำหนดหลักการนี้ไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้คัดค้านคณะกรรมการที่ตนเห็นว่า อาจเป็นเหตุทำให้การสอบสวนไม่ได้ความจริง และ ยุติธรรม เพราะคณะกรรมการอาจมีอคติและความลำเอียง คณะกรรมการที่กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาคัดค้านผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการได้ก็เช่น การพิจารณาของคณะกรรมการสภาการพยาบาลและการผดุงครรภ์¹⁴ คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพวิศวกรรม¹⁵ คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพสถาปัตยกรรม¹⁶ คณะกรรมการสภานายความ¹⁷ แต่ในการพิจารณาของบางคณะกรรมการเช่นคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ คณะกรรมการแพทยสภา คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพผู้

¹⁴ ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการไต่สวนฯ พ.ศ. 2532 ข้อ 11

¹⁵ ข้อบังคับ ก.ว.ว่าด้วยการไต่สวนผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2508 ข้อ 6

¹⁶ ข้อบังคับ ก.ส.ว่าด้วยการไต่สวนฯผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2535 ข้อ 5

¹⁷ ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาทนายความ พ.ศ. 2530 ข้อ 7

สอบบัญชี กลับมิได้มีกฎหมายกำหนดถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะคัดค้านผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการไว้

ในการคัดค้านบุคคลผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ กฎหมายก็ได้กำหนดเหตุแห่งการคัดค้านไว้แตกต่างกัน โดยผู้ถูกแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการไม่ว่าจะเป็นประธานกรรมการ หรืออนุกรรมการสอบสวนคดีจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ กฎหมายได้กำหนดเหตุที่จะคัดค้านได้ในกรณีต่อไปนี้

1. เป็นผู้ได้รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะกระทำผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์
2. เป็นผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องที่สอบสวน
3. เป็นผู้ที่มิเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวโทษ
4. เป็นคู่สมรสหรือญาติโดยเกี่ยวข้อง เป็นผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานหรือพี่น้องร่วมบิดาหรือมารดากับผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวโทษ

แต่ในการคัดค้านบุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพวิศวกรรม คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น กฎหมายกำหนดเหตุที่คัดค้านน้อยกว่าเหตุในการคัดค้านคณะกรรมการสภาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ กล่าวคือ ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดมรรยาทแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และสถาปัตยกรรมสามารถคัดค้านได้ในกรณีต่อไปนี้

1. เป็นพยานที่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่องที่ได้ไต่สวนนั้น
2. เป็นผู้มีผลประโยชน์ได้เสียในเรื่องที่ได้ไต่สวนนั้น
3. เป็นผู้มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกกล่าวหา

อนึ่งในการคัดค้านคณะกรรมการดังกล่าวก็ทำนองเดียวกับการคัดค้านผู้ไม่รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวนวินัยข้าราชการ กล่าวคือ ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิคัดค้านเพียงคณะกรรมการที่เป็นกรรมการสอบสวนเบื้องต้นเท่านั้น หากเป็นการพิจารณาในชั้นคณะกรรมการใหญ่ที่เป็นคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพจริง ๆ แล้วกฎหมายกลับมิได้กำหนดให้มีการคัดค้านโดยเหตุผลที่อาจทำให้คณะกรรมการมีอคติหรือความลำเอียงในการพิจารณาเอาไว้เลย

6.4 พยานหลักฐาน

จากการที่วิธีพิจารณาความของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ ใช้ระบบไต่สวน โดยให้คณะกรรมการเป็นผู้แสวงหาข้อเท็จจริงและดำเนินการซักถามปากคำพยานทั้งพยานฝ่ายผู้กล่าวหาและฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา และในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหานั้นก็จะมีเริ่มด้วยการสอบสวนพยานฝ่ายผู้กล่าวหาก่อนจากนั้นก็สอบสวนพยานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ในการรวบรวมพยานหลักฐานนี้จะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน ส่วนการบันทึกถ้อยคำพยานที่ได้ให้ถ้อยคำไว้ก็จะมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งในการพิจารณาของบางคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ เช่น คณะกรรมการสภาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ คณะกรรมการสภาทนายความ จะมีแบบพิมพ์กำหนดไว้เพื่อใช้สำหรับการพิจารณาโดยเฉพาะทำนองเดียวกับแบบพิมพ์ของศาล แต่ในการพิจารณาของคณะกรรมการแพทยสภา คณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และผู้สอบบัญชี กลับไม่มีแบบพิมพ์ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดของขั้นตอนพิจารณา ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วคณะกรรมการ

การเหล่านี้ก็จะใช้ดุลยพินิจในการทำบันทึกเองตามที่ได้เห็นสมควร

สำหรับการรับฟังพยานหลักฐานของคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการทางจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพต่าง ๆ ก็เป็นไปในทำนองเดียวกับของคณะกรรมการสอบสวนวินัยข้าราชการ กล่าวคือ จะไม่ยึดถือรูปแบบเคร่งครัดอย่างการพิจารณาของศาล และคณะกรรมการก็จะมีดุลยพินิจในการพิจารณาพยานหลักฐานอย่างกว้างขวางทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ แต่จะมีการพิจารณาและรับฟังพยานหลักฐานแตกต่างไปจากการพิจารณาและรับฟังพยานหลักฐานของคณะกรรมการสอบสวนวินัยข้าราชการตรงที่การสอบสวนของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพนั้น จะมีเพียงคณะกรรมการสอบสวนวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์เท่านั้นที่กฎหมายกำหนดให้หลังจากคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อหาหรือข้อกล่าวโทษเสร็จแล้ว คณะกรรมการสอบสวนต้องประชุมลงมติว่าพยานหลักฐานนั้นมีน้ำหนักพอสนับสนุนข้อกล่าวหาหรือไม่ และหากการประชุมลงมติดังกล่าวได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของกรรมการสอบสวนทั้งหมดเห็นว่าพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา มีน้ำหนักพอสนับสนุนว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์จริง คณะกรรมการสอบสวนก็มีหน้าที่ที่จะต้องเรียกผู้ถูกกล่าวหามาแล้วสรุปสำนวนพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบก่อนแล้วจึงให้นำพยานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหา¹⁸ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้ถูก

¹⁸ ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการสืบสวนหรือสอบสวนในกรณีมีการกล่าวหาหรือกล่าวโทษว่ามีผู้ประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 ข้อ 19, 20, 21

กล่าวหาได้รับทราบถึงการพิจารณาสืบพยานฝ่ายผู้กล่าวหาที่มีได้กระทำต่อหน้าตนเอง แต่สำหรับการพิจารณาสอบสวนของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพอื่นกลับไม่มีกฎหมายกำหนดบังคับไว้ คณะกรรมการจึงมีดุลยพินิจอิสระ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วคณะกรรมการก็มักจะแจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบครั้งเดียวดังที่ได้กล่าวแล้วในหัวข้อ 6.2.5 และเมื่อสอบสวนฝ่ายผู้กล่าวหาเสร็จแล้วก็จะทำการสอบสวนฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาต่อโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบพยานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาว่าการพิจารณาที่ได้กระทำหลังผู้ถูกกล่าวหาที่มีพยานอยู่อย่างไร จึงอาจทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่อาจเตรียมพยานมาให้ถูกต้องเพื่อแก้ข้อกล่าวหาได้อย่างเต็มที่.

6.5 การวินิจฉัยชี้ขาด

การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ นั้นมีกระบวนการในการวินิจฉัยอยู่หลายชั้นด้วยกันในลำดับแรกในการพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนจริยธรรมหรือมรรยาทนั้น เมื่อได้รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เสร็จแล้วก็จะทำการสรุปข้อเท็จจริงแล้วทำความเข้าใจเป็นข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการที่ควบคุมวิชาชีพวินิจฉัยชี้ขาด และโดยเฉพาะก่อนการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการแพทยสภา และคณะกรรมการสภาการพยาบาลก่อนคณะกรรมการจะมีคำวินิจฉัยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภานายกพิเศษก่อนอีกด้วย

ในการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพอาจกล่าวได้ว่า มีการพิจารณาวินิจฉัยที่ทำโดยคณะกรรมการสองชุด คณะกรรมการชุดแรกคือคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่ามีผู้กระทำผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพ เมื่อ

คณะกรรมการชุดแรกนี้ได้รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เสร็จแล้ว คณะกรรมการก็จะทำรายงานการสอบสวนเพื่อเสนอความเห็นส่งต่อคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพและในการทำรายงานการสอบสวนมีข้อน่าสงสัยเกิดอยู่ว่ามีเพียงคณะกรรมการสอบสวนวิชาชีพพยาบาลและการผดุงครรภ์เพียงคณะกรรมการเดียวเท่านั้นที่มีกฎหมาย บังคับว่า ในรายงานการสอบสวนจะต้องมีการแสดงถึงเหตุผลลำดับความเป็นมาของเรื่องราวที่วินิจฉัยโดยให้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานพร้อมทั้งต้องมีการวินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาหรือข้อกล่าวโทษและพยานที่หักล้างข้อกล่าวหาหรือข้อกล่าวโทษว่าควรจะได้รับฟังพยานหลักฐานของฝ่ายใด เพียงใด โดยอาศัยเหตุผลอย่างไร ทั้งจะต้องทำความเข้าใจเสนอด้วยว่า ผู้ถูกกล่าวหาหรือถูกกล่าวโทษได้กระทำผิดจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพอย่างไรหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำผิดจะเป็นผิดตามข้อใดและควรจะได้รับโทษสถานใดหรือไม่อย่างไรด้วย¹⁰

การกำหนดให้ในการทำรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ต้องมีการแสดงเหตุผลดังกล่าวเป็นการนำวิธีการของศาลในเรื่องหลักเกณฑ์ให้เหตุผลในคำวินิจฉัยมาใช้ หลักการนี้ในการทำรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพอื่นเช่นคณะกรรมการสอบสวนผู้ประกอบการวิชาชีพ ทนายความ วิศวกรกรม สถาปัตยกรรม

¹⁰ ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ พ.ศ.

ผู้สอบบัญชี เวชกรรม และผู้ประกอบการศิลปะ กฎหมายกลับมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่าในการทำรายงานการสอบสวนต้องมีการแสดงรายการทำนองคำวินิจฉัยของศาล แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติคณะกรรมการสอบสวนก็มักจะทำรายงานการสอบสวนโดยละเอียดถึงความเห็นของคณะกรรมการสอบสวน โดยจะกล่าวถึงขั้นตอนตั้งแต่การเริ่มคดีว่าเรื่องที่พิจารณาอยู่นี้มีการกล่าวหาว่าอย่างไร ผู้ถูกกล่าวหาให้การต่อสู้ไว้อย่างไร และตามทางการสอบสวนได้ข้อเท็จจริงจากพยานฝ่ายไหนอย่างไรควรที่จะเชื่อพยานฝ่ายใด แล้วสรุปความเห็นเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป

เมื่อสำนวนการสอบสวนมาถึงคณะกรรมการชุดที่สองคือ คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ จะประชุมพิจารณาจากสำนวนการสอบสวนที่ได้รับมาและจะมีคำสั่งหรือมีมติว่ามีความผิดอย่างไรโดยมติที่ออกมาจะมีลักษณะที่ค่อนข้างสั้นว่าที่ประชุมได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดหรือไม่และควรได้รับโทษสถานใด จะไม่แสดงถึงเหตุผลในคำวินิจฉัยอย่างละเอียดอย่างการให้เหตุผลในชั้นรายงานการสอบสวนและจะไม่มีการลงนามคณะกรรมการทุกคนที่เข้าร่วมประชุมวินิจฉัย จึงอาจกล่าวได้ว่าการวินิจฉัยขั้นสุดท้ายของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพต่าง ๆ ในปัจจุบันกฎหมายมิได้บัญญัติให้ต้องระบุเหตุผลในคำวินิจฉัย จึงอาจก่อให้เกิดความลำบากกับผู้มีส่วนได้เสียที่ต้องการตรวจสอบว่าคำวินิจฉัยนั้นถูกต้องหรือไม่ เพราะไม่สามารถตรวจสอบรายละเอียดได้ในคำวินิจฉัยที่ออกมา หากต้องการทราบรายละเอียดก็ต้องย้อนกลับไปตรวจสอบในรายงานการประชุมพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพหรือในรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการที่ทำการสอบสวนขั้นต้น

6.6 การอุทธรณ์และการร้องขอให้ศาลตรวจสอบคำวินิจฉัย

เมื่อคณะกรรมการได้มีคำวินิจฉัยให้สั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบอาชีพแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้ประกอบวิชาชีพเพราะไม่สามารถประกอบวิชาชีพนั้น ๆ อีกต่อไปได้ การมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ กฎหมายได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าเป็นที่สุด²⁰ แต่คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพอื่นนอกจากนี้ กฎหมายจะมีได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่าให้เป็นที่สุด ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว ศาลฎีกาได้ถือเป็นบรรทัดฐานว่า การที่กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพมีอำนาจในการสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนั้นให้ถือว่าเป็นสิทธิและอำนาจหน้าที่โดยเด็ดขาดของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ ศาลจะไม่เข้าไปวินิจฉัยข้อถกเถียงของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ เว้นแต่จะเป็นเรื่องที่คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ผิดกฎหมาย²¹ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพทุกคณะจะไม่สามารถใช้สิทธิในการอุทธรณ์อีกต่อไป ซึ่งแตกต่างกับคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพในต่างประเทศที่จะให้สิทธิแก่ผู้ประกอบวิชาชีพที่จะอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการต่อไปยังศาลได้

²⁰ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 39

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528

มาตรา 41

²¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 43/2503

แต่อย่างไรก็ตาม หากคำวินิจฉัยนั้นเป็นคำวินิจฉัยที่ผิดกฎหมายโดยชัดแจ้ง เช่น คณะกรรมการมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามวิธีพิจารณาที่กฎหมายกำหนดไว้ ศาลก็อาจรับคดีไว้พิจารณาได้ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วศาลก็ได้เคยรับวินิจฉัยโดยถือว่าคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพเป็นองค์รวินิจฉัยชี้ขาดที่ได้รับมอบอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดจากรัฐสภา ดังนั้น คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกระบวนการวิธีพิจารณาความที่เป็นธรรมโดยเฉพาะกระบวนการวิธีพิจารณาที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เช่น กระบวนการวิธีพิจารณาเกี่ยวกับการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลป์ พ.ศ. 2479 จะมีขั้นตอนบังคับให้คณะกรรมการจะต้องทำการไต่สวนโดยให้โอกาสแก่ผู้รับใบอนุญาตได้ทราบข้อหาและยื่นคำให้การและนำพยานหลักฐานอื่นเข้าสืบแก้ตัวเสียก่อนที่จะมีคำสั่งใด ๆ หากคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลป์ ไม่ปฏิบัติตามกระบวนการวิธีพิจารณาดังกล่าว ศาลก็สามารถรับไว้พิจารณาและสั่งให้คณะกรรมการพิจารณาตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดไว้ใหม่ได้²²

6.7 การบังคับตามคำวินิจฉัย

เมื่อคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพได้มีคำวินิจฉัยให้สั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้ว ก็จะมีผลใช้บังคับในทันที โดยมีผลเป็นการห้ามผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตที่จะประกอบวิชาชีพที่ถูกพักใช้หรือถูกเพิกถอนอีกต่อไป นับตั้งแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง กรณีดังกล่าวนี้ แม้ว่าจะประกอบวิชาชีพต่อไปไม่ได้ในระหว่างที่มีคำวินิจฉัยลงโทษดังกล่าวก็ตาม

²² คำพิพากษาศาลฎีกา ฉบับเดียวกัน

หากว่าผู้ถูกสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตได้ฟ้องต่อศาลโดยอ้างว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบ เพราะปฏิบัติไม่ถูกต้องด้วยวิธีพิจารณาความตามที่กฎหมายกำหนด และขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งก็จะมีสิทธิร้องขอต่อศาลขอคุ้มครองประโยชน์ของตนโดยอาศัยบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 264 ขอให้ตนมีสิทธิประกอบวิชาชีพต่อไปในระหว่างที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง จึงนับได้ว่าได้รับการคุ้มครองสิทธิมากกว่าผู้ถูกคำสั่งลงโทษทางวินัยข้าราชการตามที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ผู้ที่ถูกสั่งลงโทษเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพไปแล้วยังได้สิทธิพิเศษดีกว่าผู้ถูกลงโทษทางวินัยข้าราชการอีก กล่าวคือหลังจากที่มีคำวินิจฉัยสั่งเพิกถอนใบอนุญาตแล้วผู้นั้นก็อาจที่จะขอรับใบอนุญาตได้อีกเมื่อพ้นกำหนดเวลา 2 ปี หรือ 3 ปี หรือ 5 ปี แล้วแต่กฎหมายจะกำหนดนับแต่วันที่ ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาต²³ แต่หากยื่นขอรับใบอนุญาตแล้วและคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพพิจารณาแล้วปฏิเสธการออกใบอนุญาต ผู้ขอก็จะยื่นขอรับใบอนุญาตได้อีกเมื่อ

²³ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 42

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528

มาตรา 45

พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505 มาตรา 26

พระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2508 มาตรา 28

พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 มาตรา 20

พระราชบัญญัติสภาพนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 71

สิ้นระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการปฏิเสธการออกใบอนุญาต และถ้าคณะกรรมการได้ปฏิเสธการออกใบอนุญาตเป็นครั้งที่สองผู้ขอใบอนุญาตก็เป็นอันหมดสิทธิในการขอรับใบอนุญาตอีกต่อไป

จะเห็นได้ว่าการกำหนดระยะเวลาในการขอใบอนุญาตใหม่หลังจากถูกเพิกถอนใบอนุญาตนั้นไม่เป็นเอกภาพแต่จะมีระยะเวลาที่แตกต่างกันทั้ง ๆ ที่เป็นใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนผู้ใช้บริการด้วยกัน และโดยเฉพาะวิชาชีพทนายความซึ่งผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตโดยถูกลงชื่อออกจากทะเบียนทนายความสามารถที่จะขอจดทะเบียนรับใบอนุญาตอีกเมื่อผ่านพ้นวันถูกลงชื่อไปแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และสามารถจดทะเบียนรับใบอนุญาตอีกได้ทันทีที่พ้นกำหนดโดยไม่มีเงื่อนไขจำกัดสิทธิขอรับใบอนุญาตดังเช่นวิชาชีพอื่นดังกล่าวข้างต้น

6.8 การควบคุมการใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการ

ในการพิจารณาเพื่อดำเนินการทางจริยธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพ ก็ทำนองเดียวกับการดำเนินคดีทางวินัยข้าราชการ กล่าวคือ จะมีการแยกกระบวนการพิจารณาออกเป็นระยะการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยคณะกรรมการหรือคณะกรรมการสอบสวน จากนั้นก็จะเข้าสู่ระยะของการชี้ขาดของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ ซึ่งในขั้นของการชี้ขาดก็มิได้มีการจัดให้มีการวินิจฉัยชี้ขาดแบบสองชั้น กล่าวคือ จะไม่มีกรรมการหรือพนักงานผู้รับผิดชอบส่วนแรกทำความเห็นก่อนคณะกรรมการจะชี้ขาดอย่างคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ในการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพจะไม่มีระบบการชี้ขาดแบบสองชั้น แต่ก็มี การควบคุมผู้ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาจริย

ธรรมหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพโดยกำหนดให้มีบุคคลหลายฝ่ายเข้าร่วมพิจารณาและมีการจัดให้มีการถ่วงดุลย์กันด้วยการกำหนดให้มีคณะกรรมการสอบสวนหรืออนุกรรมการสรุปสำนวนเสนอความเห็นให้คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพวินิจฉัยชี้ขาด²⁴ และนอกจากนี้ในการสอบสวนจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมและคณะกรรมการสภาการพยาบาลและการผดุงครรภ์นั้นยังมีคณะกรรมการจริยธรรมอีกชุดหนึ่งทำหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงว่ากรณีมีมูลหรือไม่ก่อนการพิจารณาของคณะอนุกรรมการสอบสวนอีกด้วย และโดยเฉพาะค่าวินิจฉัยของคณะกรรมการแพทยสภา คณะกรรมการสภาการพยาบาลและผดุงครรภ์ คณะกรรมการสภานายความ ก็จะมีการควบคุมค่าวินิจฉัยที่ให้พักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตว่าจะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายพิเศษคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่รับผิดชอบงานของคณะกรรมการนั้นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ค่าวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพซึ่งเป็นองค์กฤษฎีสาระได้อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบต่อรัฐสภา อำนาจของรัฐมนตรีดังกล่าวก็ทำได้เป็น

²⁴ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 36

ข้อบังคับ ก.ว. ว่าด้วยการไต่สวนผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2508 ข้อ 19

ข้อบังคับ ก.ส. ว่าด้วยการไต่สวนสิ่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2532 ข้อ 21

ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน พ.ศ. 2530

อำนาจที่มีผลในทางยับยั้งอย่างแท้จริงไม่ เพราะว่าหากคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพมีการยื่นขึ้นในมติเดิมด้วยเสียง 2 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมดอีกครั้งก็จะต้องมีการปฏิบัติไปตามที่คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพวินิจฉัยมา ในเรื่องนี้มีข้อสงสัยเกิดว่าคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพบางคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี และควบคุมการก่อสร้างนั้นจะไม่มีนายกพิเศษที่เป็นรัฐมนตรีเข้ามาควบคุมคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอีกชั้นหนึ่ง จึงอาจจะทำให้คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพเหล่านี้มีอิสระและไม่อยู่ในความควบคุมของฝ่ายบริหารที่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา นอกจากนี้ในการดำเนินการไต่สวนก็จะมีกำหนดวิธีการควบคุมการไต่สวนจรรยาบรรณหรือมรรยาทแห่งวิชาชีพเอาไว้อีกด้วย โดยกำหนดว่าคณะอนุกรรมการจรรยาบรรณ มีหน้าที่ต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นก่อนว่าการกล่าวหาหรือกล่าวโทษนั้นมีมูลหรือไม่แล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพ และเมื่อปรากฏว่ามีมูลคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพก็จะสั่งให้คณะอนุกรรมการสอบสวนซึ่งเป็นคณะบุคคลอีกคณะหนึ่งต่างหากจากคณะอนุกรรมการจรรยาบรรณพิจารณาสอบสวนต่อไป เมื่อคณะอนุกรรมการสอบสวนได้ทำการสอบสวนเสร็จและสรุปเสนอสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพเพื่อวินิจฉัยแล้วคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพก็จะตรวจสอบความถูกต้องของการสอบสวน โดยจะตรวจสอบทั้งในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนว่าถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ หากเห็นว่าเป็นการแต่งตั้งที่ไม่ถูกต้องก็จะสั่งให้สำนวนการสอบสวนเสียไปทั้งหมด และจะสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นสอบสวนใหม่ให้ถูกต้องและในขั้นตอนสอบสวนก็จะมี การตรวจสอบดูด้วยว่าการสอบสวนสวนตอนใดกระทำไม่ถูกต้อง

เช่นมีการประชุมคณะอนุกรรมการไม่ครบองค์ประชุม หรือการลงมติไม่ได้เสียงมติ ตามที่กฎหมายกำหนด หรือการสอบปากคำพยานบุคคลเป็นไปโดยไม่ชอบ หรือไม่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาหรือข้อกล่าวโทษ และไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือ ถูกกล่าวโทษได้ยื่นคำชี้แจงให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาหรือข้อกล่าวโทษ ตามสมควร กรณีดังกล่าวคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพก็จะสั่งให้การสอบสวนที่ บกพร่องนั้นเสียไป และสั่งให้คณะกรรมการชุดเดิมหรือคณะใหม่ทำการสอบสวนดำเนิน การใหม่ให้ถูกต้องในเรื่องนี้มีข้อสังเกตอยู่ว่าการกำหนดขั้นตอนดังกล่าวมานี้จะมี บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งเฉพาะในการสอบสวนจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมและวิชา ชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์เท่านั้น ส่วนในการสอบสวนพิจารณาหรือดำเนิน การทางมรรยาทแห่งวิชาชีพอื่น ๆ จะมิได้มีบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง เป็นแต่เพียงหลักปฏิบัติที่ อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพนั้น ๆ จะได้หยิบยกขึ้นตรวจสอบ พิจารณาว่าการดำเนินการของคณะกรรมการสอบสวนได้ทำตามถูกต้องหรือไม่เท่า นั้นจึงทำให้เห็นได้ว่าการไม่ได้บัญญัติขั้นตอนการควบคุมดังกล่าวจึงทำให้ผู้ถูกดำเนิน การทางมรรยาทแห่งวิชาชีพ อาจจะไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร